

Az alanyi névmások és a tagadás a gallo-italikus dialektusokban

Domokos György
PPKE BTK, Olasz Tanszék

0. A gallo-italikus dialektusok az észak-olasz térség azon dialektusai, amelyek fonetikai, morfoszintaktikai és lexikális szinten is számos párhuzamot mutatnak a mai Franciaország területén beszélt újlatin nyelvekkel (Piemont, Ligúria, Lombardia, Emilia és Romagna dialektusai).
1. A gallo-italikus dialektusok, az olasztól eltérően de a franciához hasonlóan, rendelkeznek egy (részleges vagy teljes) kötelező és klitikus alanyi névmás-sorozattal. Megmutatható ezeknek a kialakulása, helye a klitikumok között, az egyes személyekhez tartozó alakok gyakorisági sorrendje. Egyes dialektusokban így az alanyi névmás tematizálás esetén megkettőződik, sőt, ott, ahol fennmaradt eredeti helyén, az ige után egy csonk, gyakorlatilag megháromszorozódik.
2. A gallo-italikus dialektusok egy részében (a nyugati, tehát a Franciaországhoz közelebb eső területen) a tagadást megerősítő, ige utáni szócska a francia nyelvhez hasonlóan kötelező. Egyes dialektusokban odáig fejlődik ennek a szócskának a szerepe, hogy a preverbális tagadószó válik szükségtelemmé: ez a lépés bekövetkezik a beszélt párizsi francia nyelvben is.
3. Az újlatin nyelvjárások gyakorlatilag kontinuumot alkotnak, a legtöbb hivatalos nyelvi határ történelmi-politikai kompromisszumok eredője csupán.